

Zie de Staatkundige Vernieuwing Antillen als kans om natuurbeleid goed te regelen

De onderhandelingen rond de staatkundige vernieuwing van het Nederlands Koninkrijk zijn in volle gang. De overzeese eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba, de "BES", komen bij Nederland als "openbare lichamen", een soort van gemeenten. Curaçao en St. Maarten volgen het voorbeeld van Aruba en worden autonome landen binnen het Koninkrijk. Alles zal draaien om verbeteringen in het bestuur, met justitie, openbare financiën, bestuurlijke bevoegdheden en openbare orde voorop. Ondertussen komt de bijzondere natuur, de belangrijkste pijler van de eilandeneconomieën, steeds meer in het gedrang.

Dat de zes tropische eilanden binnen het Koninkrijk (de *Dutch Caribbean*) de grootste biodiversiteit van het Koninkrijk bezitten, is nagenoeg onbekend. Maar de cijfers spreken voor zich. Het Caribisch gebied wordt internationaal beschouwd als *Global Biodiversity Hotspot* met circa 14.500 endemische plant- en diersoorten, uniek voor de Cariben. Ongeveer de helft komt slechts op één eiland voor. Dit geldt ook voor de *Dutch Caribbean*, waar op land en in zee meer dan 60 endemische soorten bekend zijn. De flora en fauna van de eilanden omvat daarnaast meer dan 50 wereldwijd bedreigde soorten. Ter vergelijking, in Nederland zijn er vooralsnog slechts 2 endemische soorten bekend. Deze bijzondere overzeese ecosystemen en biodiversiteit verdienen extra aandacht. Steeds meer burgers, bedrijven en particuliere organisaties op de eilanden en in Nederland werken hieraan. Echter, bestuurders lijken het onderwerp te hebben vergeten.

De lokale ecosystemen zijn de kurk waarop de eilandeneconomieën drijven. Om die reden komt het toerisme naar die eilanden. En zonder toerisme geen hotels, geen restaurants en geen toerismebelasting. Maar zonder een adequaat natuur- en milieubeheer zal de leefkwaliteit op de eilanden niet kunnen toenemen en zal de aantrekkelijkheid afnemen. Natuurbescherming, goed afvalbeleid, goed drinkwaterbeleid, goed afvalwaterbeleid en een goede ruimtelijke ordening zijn essentieel om een goede leefomgeving te kunnen waarborgen. Er wordt al veel gedaan op de eilanden zelf, maar capaciteit en middelen ontbreken.

Vreemd is dan ook dat in het proces van staatkundige vernieuwing het natuurbelang geen enkele aandacht heeft gekregen. Deze omissie bleek onlangs wederom bij een Algemeen Overleg hierover in de Tweede Kamer. Een visie over de ecologie en verwevenheid met de economie ontbreekt bij bestuurders aan beide kanten van de oceaan. Onze ervaring is, dat zodra ieder voor zich gaat, de natuur wordt geofferd. Enkele voorbeelden uit de praktijk lijken dit te bevestigen: op Aruba (bouwvergunningen afgeven in national park Arikok) en St. Maarten (bouwen in kwetsbare baaien, hellingen en waterafvoergeulen). In 2007 werd op Bonaire door de Raad van State een bouwvergunning tegengehouden die was afgeven in de bufferzone van het internationaal erkende mangrovegebied Lac. En wat te doen met de

internationaalrechtelijke verantwoordelijkheid om de natuur te beschermen waar alle landen binnen het Koninkrijk aan gebonden zijn? Aruba zet hier al jaren geen menskracht op in.

Is het dan geen goed idee om van de gelegenheid die de staatkundige vernieuwing ons biedt, gebruik te maken en natuurbeheer voor alle zes eilanden voor eens en altijd goed te regelen? Maak een "Samenwerkingsovereenkomst Natuur en Milieu" waarin bindende gezamenlijke afspraken staan over beheer en behoud van natuur, de ruimtelijke ordening, financiering en het inrichten van een centraal kenniscentrum voor de zes eilanden. Werk binnen deze overeenkomst aan "natuur- en milieukennis en bewustzijn" bij de bestuurslagen op de eilanden. Het gebrek hieraan leidt in toenemende mate tot chaos in de ruimtelijke ordening. Zorg daarbij dat natuurbehoud, milieubeheer en ruimtelijke ordening institutioneel gewaarborgd worden. Het is nu onduidelijk wie de leiding heeft over het dossier "ecosystemen, biodiversiteit en ruimtelijke ordening" en in relatie tot een duurzame economie aan beide kanten van de oceaan. En het is onduidelijk hoe het onderwerp prioriteit krijgt in de begrotingen. De huidige Nederlandse departementale inspanningen betreffen alleen de BES. Met het opheffen van de Natuur- en Milieuafdeling van de Antilliaanse overheid te Curaçao - de enige instantie die overzicht en kennis heeft van de natuurverdragen die van toepassing zijn op de eilanden- is de zorg dat ook de handhaving op St. Maarten en Curaçao zal verdwijnen. De situatie op Aruba, na de afscheiding, bewijst dat dat risico groot is. Pak ook de financiering aan, tenslotte wordt door de opdeling van de eilanden in vier landen een grote verwijdering voorzien in de toegang tot middelen voor natuurbehoud en milieubeheer. De BES-eilanden zullen waarschijnlijk wel toegang tot middelen en kennis krijgen, maar de andere veel minder. Dat is een ongewenste situatie, mede omdat de drie autonome eilanden geen gelden uit ontwikkelingshulp of daaraan gelieerde internationale fondsen kunnen ontvangen. Ze zijn immers Nederlands. De grote vraag is hoe deze eilanden natuurbehoud en milieubeheer duurzaam kunnen bekostigen.

Kortom, bestuurders aan beide kanten van de oceaan, zie een "Samenwerkingsovereenkomst Natuur en Milieu" in het kader van de staatkundige vernieuwing als een kans voor de inwoners van de zes eilanden om het natuurlijke en economische draagvlak te versterken. Als u dit nu niet goed regelt, gaat er veel verloren.

Willem Ferwerda

Directeur van het Nederlandse kantoor van IUCN (*International Union for Conservation of Nature*). IUCN opgericht in 1948, verenigt wereldwijd 900 natuur- en milieuorganisaties, 120 kennisinstituten, 12,000 wetenschappers en 87 staten. In Nederland zijn 35 organisaties, de staat en enkele tientallen wetenschappers lid.